

POSTANOWIENIE

20 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 20 czerwca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa A. D.
przeciwko Redaktorowi Naczelnemu Programu [...]
o publikację sprostowania prasowego,
na skutek skargi kasacyjnej Redaktora Naczelnego Programu [...]
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 1 czerwca 2022 r., I ACa 166/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Redaktora Naczelnego Programu [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 1 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym - jego zdaniem - polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce jedynie wówczas, gdy bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa. Dla takiej oceny stanowisko przedstawione przez

skarżącego nie daje zaś podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 marca 2023 r. I CSK 6274/22).

Skarżący wskazał, że w okolicznościach niniejszej sprawy sprostowanie sformułowane przez powódkę nie odpowiadało warunkom materialnym, albowiem zdaniem strony pozwanej jego treść nie odpowiadała zarówno (1) przesłance określonej w art. 33 ust. 1 pkt 1 Prawa prasowego, tj. sprostowanie powódki było nierzeczowe (lub nie odnosiło się do faktów, zawierało powtórzenia) oraz (2) przesłance określonej w art. 33 ust. 1 pkt 3 Prawa prasowego w związku z art. 31 a ust. 6 Prawa prasowego, tj. sprostowanie powódki przekraczało dwukrotną objętość fragmentu materiału prasowego, którego dotyczyło, a nadto zajmowało więcej niż dwukrotność czasu antenowego, jaki zajmował dany fragment przekazu. Ponadto, część druga sprostowania nie była w rzeczywistości sprostowaniem lecz nieistniejącą już instytucją odpowiedzi prasowej, w której powódka przedstawiła informacje, które nie dotyczyły konkretnych wypowiedzi prasowych lecz stanowiły generalne stanowisko powódki wskazujące na prawidłowość funkcjonowania zainteresowanej. W konsekwencji, w ocenie pozwanego spełnione zostały co najmniej dwie przesłanki określone przepisami Prawa prasowego uzasadniające odmowę publikacji sprostowania powódki. W związku z powyższym uznał on, że powódka nie sformułowała żądania pozwu w sposób umożliwiający jego uwzględnienie, zaś ingerencja dokonana przez Sąd I instancji w treść sprostowania, która kolejno została utrzymana w mocy przez Sąd II Instancji, stanowiła naruszenie art 321 k.p.c., bowiem dokonane zmiany w sprostowaniu powódki były tak daleko idące, że były równoznaczne z orzeczeniem „ponad żądanie”, a ponadto uzasadniały twierdzenie, że to nie powódka, a Sąd zadecydował o treści sprostowania, którego opublikowania żądała.

Związanie granicami żądania nie oznacza, że sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Jeżeli treść żądania sformułowana jest niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie, sąd może, a nawet ma obowiązek, odpowiednio je zmodyfikować, jednak zgodnie z wolą powoda i w ramach podstawy faktycznej powództwa. Nadanie ujawnionej w treści pozwu woli powoda poprawnej juretycznie formy, bez wychodzenia poza ramy podstawy

faktycznej powództwa, nie stanowi naruszenia art. 321 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2018 r., V CSK 56/18).

Ponadto nie budzi wątpliwości, że opublikowany materiał prasowy może zawierać kilka wiadomości. Sposób ich zrelacjonowania może być różny, artykuł może zawierać wprost stwierdzenia jego autora albo relacjonować wypowiedzi innych osób. Forma wypowiedzi stanowiących materiał prasowy zależy od stylu autora tekstu i użytych technik językowych, które uznał on za właściwe do zastosowania przy budowie konkretnej wypowiedzi. Nieprawdziwość lub nieścisłość podanych w artykule faktów może wynikać z całokształtu okoliczności tamże przedstawionych, co niekoniecznie przekłada się na poszczególne jego fragmenty. Materiał prasowy podlega sprostowaniu niezależnie od tego, jaką technikę zastosował jego autor w celu zbudowania pewnego obrazu rzeczywistości. Jeżeli zatem w tak różny sposób zbudowanym obrazie rzeczywistości zainteresowany stwierdzi, że opisane, wskazane, zasygnalizowane fakty nie miały miejsca lub opisane fakty postrzega inaczej, a więc uznaje przekazane wiadomości za nieścisłe lub nieprawdziwe, jest uprawniony do żądania opublikowania sprostowania. Każda informacja uznana przez zainteresowanego za nieścisłą lub nieprawdziwą, zawarta w danym materiale prasowym, może podlegać odrębnemu sprostowaniu, a prawo prasowe nie wymaga, by tekst sprostowania został zredagowany jako wypowiedź w kreślonej postaci stylistycznej i formie gramatycznej. Każde sprostowanie powinno podlegać ocenie z punktu widzenia zgodności z art. 31a Prawa prasowego. Takie stanowisko wyraźnie wynika z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, które należy podzielić (zob. uchwała z dnia 17 września 2008 r. oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 maja 2008 r. I CSK 531/07; z dnia 8 stycznia 2010 r. IV CSK 309/09). Tekst sprostowania tylko wówczas można uznać za wiążący w całości nie tylko sąd, ale i na etapie przedsądowym także redaktora naczelnego, gdyby konstrukcja tego tekstu wykluczała rozdzielenie sprostowań dotyczących konkretnych faktów, uniemożliwiając zrozumienie treści takiego „pojedynczego” sprostowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2017 r., I CSK 61/16).

W konkretnym wypadku sąd może wykreślić poszczególne słowa, frazy lub nawet zdania, gdyż odpowiada to uwzględnieniu powództwa jedynie w części; art.

39 Prawa prasowego nie wyklucza takiego rozstrzygnięcia sądu i można stwierdzić, że w odniesieniu do wykreślonych fragmentów sprostowania lub odpowiedzi żądanie powoda zostało oddalone. Zdarza się także, że odpowiedź lub sprostowanie składa się z kilku samodzielnych części dotyczących odrębnych faktów. Można wówczas przyjąć, że chodzi o kilka sprostowań lub odpowiedzi, które zostały połączone w jeden tekst ze względów czysto technicznych. Sąd jest wówczas władny uwzględnić żądanie opublikowania tylko niektórych spośród tych sprostowań lub odpowiedzi, a tym samym wykreślić z tekstu, który ma zostać opublikowany, fragmenty odnoszące się do określonych faktów.

Dopuszczenie możliwości ingerowania przez sąd zarówno w formę sprostowania lub odpowiedzi, jak i - w ograniczonym zakresie - w warstwę merytoryczną, jest uzasadnione ze względu na naturę i funkcję sprostowania lub odpowiedzi. Treść i forma pozostają w ścisłym związku i rzadkie są przypadki, kiedy występujące mankamenty dotyczą wyłącznie formy albo wyłącznie treści; ingerencja sądu we wskazany zakres pozwoli pełniej zrealizować funkcje sprostowania i odpowiedzi (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 17 września 2008 r., III CZP 79/08).

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.